

Salogub V. S. Some ways to increase the level of legal culture of future teachers of technologies.

In article ways of increase of level of legal culture of personality as a systematic, controlled, organized, systematic and purposeful process of impact on the personality of the whole totality of forms, means and methods available in the Arsenal of modern legal practice's professional education, to form deep and lasting legal knowledge, beliefs, needs, values, habits active lawful behavior, immunity to commit crimes, as well as positive changes in the person as a result of this action. Pedagogical research suggests the definition of system baselines, benchmarks, ratings.

The main directions of increase of level of legal culture: legal education, legal education (decade of legal knowledge); legal advocacy in the dorms; good behavior of teachers in higher education institutions, their personal involvement in the implementation, realization and protection of legal norms; self-education students, which involves the accumulation of legal knowledge, legal information; makes it legal beliefs, habits of lawful behavior; a readiness to act, guided by these legal convictions.

Keywords: legal culture, declaration, convention, rights, freedoms, citizen, increase of level of legal culture, teacher technology, educational process in higher pedagogical educational institution .

УДК 373.5016:62092

Скутін А.

**ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ
АКАДЕМІКА Д. О. ТХОРЖЕВСЬКОГО**

У статті проаналізовано комплексний вплив соціально-економічних, суспільно-політичних та освітньо-педагогічних чинників формування науково-педагогічного світогляду академіка Д. О. Тхоржевського, одного з провідних методистів трудового навчання у період другої половини ХХ на початку ХХІ століття. Під його науковим керівництвом було розроблено дидактичні основи освітньої галузі “Технологія” у державному стандарті загальної середньої освіти в Україні.

У другій половині 90-х років ХХ ст. на початку ХХІ ст. Дмитро Олександрович Тхоржевський був загально визнаним авторитетним лідером серед методистів трудового навчання на теренах України. Він очолював наукові колективи, якими було розроблено підпрограму “Трудова підготовка” до Державної національної програми “Освіта (Україна ХХІ століття)”, (1994), проект Державного стандарту загальної середньої освіти в Україні в освітній галузі “Технологія” (1997), проект концепції “Трудове навчання у 12-річній загальноосвітній школі” (2001). Вчений розробляв дидактичні основи структури, мети та змісту освітньої галузі “Технологія”.

Ключові слова: методика трудового навчання, академік Д. О. Тхоржевський, чинники, науково-педагогічний світогляд.

Становлення освітньої галузі “Технологія” як і в цілому вітчизняної методики трудового навчання безпосередньо пов’язане з науково-педагогічною діяльністю видатного вченого, академіка Д. О. Тхоржевського.

Запропоновані академіком Д. О. Тхоржевським вихідні положення концепції “Трудове навчання у 12-річній загальноосвітній школі” стали основою для розробки проектно-технологічного, особистісно-спрямованого та національного підходів в освітній галузі “Технологія” на сучасному етапі.

Значний внесок у висвітлення педагогічної спадщини академіка Д. О. Тхоржевського здійснено Я. В. Бобилевою, а також у низці авторських публікацій В. В. Гаргіна, О. М. Коберника, В. К. Сидоренка та О. Підлущького. Але вищезгадані дослідження не вичерпують аналіз багатогранної науково-педагогічної та адміністративно-управлінської діяльності академіка Д. О. Тхоржевського, яка розгорталась під впливом певних історичних факторів та чинників.

Мета статті – проаналізувати чинники формування науково-педагогічного світогляду академіка Д. О. Тхоржевського.

Дитинство та роки навчання в школі майбутнього вченого, співпали з третім післяреволюційним етапом розбудови “нової” системи освіти у країні, який проходив під гаслом боротьби за здійснення загального обов’язкового політехнічного навчання в обсязі семирічки на селі та широкого розвитку середньої школи в містах і робітничих селищах. Це був період завершення технічної реконструкції народного господарства, створення технічної бази для основних його галузей відбувався подальший розвиток господарського будівництва. Перед народною освітою були поставлені завдання: поліпшувати зміст, форми і методи навчально-виховної роботи, давати учням глибокі знання з основ наук, забезпечувати підготовку випускників школи до вступу у вищі навчальні заклади, готувати їх до практичної діяльності у різних галузях народного господарства [4].

Ідеї політехнічної трудової школи проголошувались у виступах та статтях П. Блонського, Н. Крупської, А. Макаренка, М. Пістрака, М. Скрипника, С. Шацького та інших, але реальний зміст навчального процесу у школах зводився до ідеологізації, політизації антирелігійних кампаній, а не отримання якісної освіти та трудової підготовки [1].

Для розвитку трудового виховання і політехнічного навчання учнів велике значення мав I Всеукраїнський з’їзд з питань політехнічного навчання (Харків, 1930). На ньому було обговорено шляхи і форми політехнізації школи та поставлено відповідні завдання для науково-дослідних педагогічних установ [1].

У реаліях другої половини 30-х р. XX ст. навпаки спостерігався занепад трудового навчання: більшість учителів трудового навчання не мали вищої або середньої освіти, матеріальна база була незадовільною, не забезпечувався дидактичний зв’язок між трудовим навчанням та вивченням предметів з основ наук, а також виробництвом. Школа значно підвищувала підготовку до подальшого навчання у ВНЗ й технікумах. Простежується поступове зростання кількості годин на вивчення предметів з основ наук за рахунок зменшення кількості годин на “другорядні” предмети, в тому числі й на трудове навчання. З цього часу поступово послаблюється увага до трудового виховання та політехнічного навчання і як результат у 1937 р. трудове навчання як самостійний навчальний предмет було ліквідовано [2].

Отже, роки навчання в школі Д. Тхоржевського проходили в складних суспільно-політичних умовах, які характеризувались теоретичним проголошенням ідеї політехнізації трудової школи та насадженням комуністичних ідей у навчанні та вихованні учнів, що певним чином вплинуло на формування світогляду майбутнього вченого.

Юнацькі роки вченого припали на післявоєнний період середини XX століття, який характеризувався відбудовою народного господарства, початком бурхливих докорінних зрушень в галузі економіки, науки і техніки. У цей період перебудови виробництва на основі комплексної автоматизації та механізації особливо актуалізувалась виробнича необхідність здійснення політехнічної освіти. Враховуючи реалії та перспективи подальшого розвитку держави, Дмитро Тхоржевський у цей період (1952–1955 р.р.) отримав вищу політехнічну освіту та формувався як переконаний прихильник ідей політехнізації у виробництві та в освіті.

Для періоду середини та другої половини XX століття було характерно те, що розвиток освіти та педагогіки спрямовувався рішеннями партійних з’їздів. Усі важливі керівні документи (постанови) щодо розвитку державної освіти приймалися спільно ЦК КПРС і Радою Міністрів СРСР централізовано спочатку на всесоюзному рівні, а потім приймалися ідентичні постанови керівних органів союзних республік.

Після XIX з’їзду КПРС у жовтні 1952 року, у рішеннях якого було вказано на необхідність підвищення виховної ролі школи та здійснення політехнічного навчання, у 1954 році було відновлено у навчальному плані школи предмет “трудове навчання” та введено цілісний цикл трудового навчання у ЗОШ: ручна праця (початкова школа),

практичні заняття в майстернях (5-7 кл.), практикуми з машинознавства, електротехніки і сільського господарства (старші класи). Це зумовило посилення уваги науковців та педагогів-практиків до досліджень методики трудового, політехнічного та виробничого навчання.

Було видано наукові збірники, які узагальнювали результати перших досліджень у цій галузі, зокрема: “Политехническое обучение в общеобразовательной школе” (ред. М. О. Мельникова, М. Н. Скаткіна), “Вопросы политехнического обучения в школе” (ред. А. Г. Калашнікова), “Політехнічне навчання” С. Шабалова (1956), “Політехнічне навчання в радянській школі на сучасному етапі” (1958) С. Шаповаленка.

Д. О. Тхоржевський активно включився у розробку положень політехнічної освіти в галузі трудового навчання у період 60–70-х р.р. і продовжував відстоювати принцип політехнізму у методиці трудового навчання до кінця свого життя.

Історико-педагогічний аналіз розвитку методики трудового навчання у період з кінця 50-х до середини 70-х рр. свідчить про те, що освітній процес характеризувався змінами у теоретичній та практичній складових трудового навчання, змінами у змісті навчальних програм, нарощуванні матеріальної бази викладання трудового навчання, зосередженні уваги на питаннях поєднання загальноосвітньої підготовки учнів старших класів з їх професійною підготовкою.

Тому в цей період вчений плідно працював над методичними дослідженнями важливих питань викладання трудового навчання у школі, зокрема ним було: розроблено методичні рекомендації викладання трудового навчання у старших класах за новим навчальним планом, досліджено психофізіологічні основи системи трудових практичних умінь та навичок у трудовому навчанні, науково обґрунтовано режим роботи учнів на заняттях у шкільних майстернях, розроблено вимоги до змісту практичних занять у шкільних майстернях, досліджено систему практичних умінь та навичок у виробничому навчанні, розроблено методичні рекомендації щодо вивчення елементів машинознавства на заняттях у шкільних майстернях, розроблено методичні рекомендації по вивченню елементів автоматизації виробничих процесів, проаналізовано зв'язок у вивченні обробки металів із загальноосвітніми знаннями учнів, проаналізовано зміст навчального матеріалу по вивченню обробки металів різанням на заняттях у навчальних майстернях, здійснено розробку методичних основ політехнічної освіти у процесі викладання трудового навчання.

Історико-педагогічний аналіз суспільних чинників, які впливали на зміст предмету “трудова навчання” та формування його методики у період наукової діяльності Д. О. Тхоржевського свідчить про те, що з ідеологічних причин органи керівництва державою поставили перед школою завдання здійснення політехнічного навчання. У рішеннях XIX з'їзду КПРС у 1952 році вказувалось на необхідність розвитку в школі роботи по політехнічній освіті та трудовому вихованню учнів. Поряд з цим у зв'язку з швидкими темпами розвитку виробництва значна частина випускників шкіл повинна була включитись безпосередньо в роботу в сфері матеріального виробництва. Виникла термінова потреба поєднання загальної середньої освіти учнів старших класів з їх професійною підготовкою. Так, у 1958-59 н. р. у 5 659 середніх школах УРСР більше, ніж 0,5 млн. учнів проходили підготовку майже з 200 різних професій. Виникла необхідність поєднання політехнічної спрямованості трудового навчання з виробничим навчанням.

Даній проблемі науковець присвятив широке коло своїх публікацій: “До аналізу змісту занять в шкільних майстернях з позицій політехнічного навчання” (1973), “О политехническом принципе в трудовом обучении” (1964), “Основные проблемы политехнической освіти в период научно-технической революции” (1974), “Політехнічна спрямованість практичних занять у навчальних майстернях” (1962, 1965, 1966), “Принцип політехнічної освіти в трудовому навчанні” (1970), “Практичні заняття в навчальних майстернях як засіб політехнічного навчання” (1966), “Формування політехнічних понять під час навчання в майстернях” (1966), “Узгодження вимог трудової і політехнічної

підготовки учнів у процесі трудового навчання” (1971).

У кінці 60-х – на початку 70-х рр. створення дидактики трудового навчання стало нагальною необхідністю та актуальною проблемою, дослідженню якої присвятив свою докторську дисертацію “Дидактичне дослідження системи трудового навчання” Д. О. Тхоржевський.

У своєму дослідженні вчений-методист розглядав трудове навчання як сукупність знань, умінь і навичок, пов’язаних з трудовою практичною підготовкою учнів загальноосвітніх шкіл та профтехучилищ, а також як процес передачі та засвоєння цієї сукупності й способів пізнавальної діяльності. Спираючись на таке трактування поняття “трудова навчання”, вчений стверджував, що дидактична система трудового навчання охоплює трудове навчання як навчальний предмет і як навчальний процес. Поряд з цим розглядав його як елемент більш складної системи – системи політехнічного навчання.

В результаті попереднього обговорення, проведення експерименту в 1960–1961 навчальному році Міністерство освіти і Науково-дослідний інститут педагогіки УРСР склали нові навчальні плани для шкіл усіх типів, у якому було враховано завдання кожного типу школи. Новим навчальним планом і програмами, на відміну від старих, передбачалося збільшення кількості годин на загальноосвітні та політехнічні дисципліни у середніх школах. Значно збільшувалася кількість годин на трудове навчання [4].

Наприкінці 60-х – на початку 70-х рр. ХХ століття Д. Тхоржевський бере активну участь у різноманітних заходах, що мали на меті вдосконалити методику трудової підготовки. Залишаючись вірним переконанню, що трудова підготовка учнів загальноосвітніх шкіл є важливим засобом усебічного розвитку особистості й може завершуватися початковою професійною підготовкою, він докладає всіх зусиль для доведення цієї ідеї. Використовуючи педагогічний досвід, дослідник вніс свої пропозиції щодо поліпшення політехнічної освіти і вдосконалив методику трудового та політехнічного навчання згідно з вимогами, які ставилися виробництвом. Саме в цей час він із наукових позицій обґрунтував зміст і методику трудового навчання як навчального предмета [2].

Розробку навчальних планів та програм з трудового навчання вчений поєднував з їх апробацією та експериментальною перевіркою, результати якої оприлюднював у статтях збірників “Удосконалення форм і методів трудового навчання” (1963), “Трудова навчання в школі” (1970) та на сторінках фахових педагогічних журналів “Радянська школа” (1961), “Трудова підготовка в закладах освіти” (2000, 2001). У 1997 році він очолив науковий колектив, який розробляв державний стандарт загальної середньої освіти в Україні з освітньої галузі “Технологія.”.

Важливим чинником, що стимулював розвиток методики трудового навчання як галузі педагогічної науки було проведення в червні 1972 і в грудні 1974 р. сесій Академії педагогічних наук СРСР, присвячених проблемам політехнічної освіти та трудового виховання школярів.

Сесії АПН СРСР 1972 і 1974 рр. в основному схвалили принципові положення про зміст політехнічної освіти і запропоновані програми робіт, які були позитивно оцінені на Міжнародному семінарі учених-педагогів соціалістичних країн з політехнічної освіти, що відбувся в 1974 р.

Виходячи з настанов ХХІV з’їзду КПРС та Постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР “Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді і подальший розвиток загальноосвітньої школи”, радянська загальноосвітня школа розвивалась і вдосконалювалась як трудова й політехнічна. Політехнічне навчання розвивалося на основі тісного поєднання вивчення шкільних дисциплін і основ виробництва. Ставилось питання про поліпшення трудового виховання і професійної орієнтації учнів протягом усього періоду навчання [2].

У світлі завдань, сформульованих на ХХVІ з’їзді КПРС (1981) і червневому (1983)

Пленумі ЦК КПРС, трудова підготовка визначалася як один із магістральних напрямів діяльності школи, як завдання першорядної економічної та соціальної значущості. Водночас вдосконалення вимагала не лише трудова підготовка учнів, а й шкільна справа в цілому. Саме тому в 1984 р. було проведено реформу загальноосвітньої та професійної школи, у якій важливе значення мало поліпшення підготовки учнів до життя, праці. Так, було знову зроблено спробу здійснити загальну професійну освіту, запроваджено обов'язкову суспільно корисну, продуктивну працю в позаурочний час, введено нову, дисципліну “Основи виробництва. Вибір професії”.

“Основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної, школи” окреслили шляхи подальшого розвитку і вдосконалення трудової підготовки школярів, наголошуючи, що трудове виховання необхідно розглядати як визначальний фактор формування особистості і як спосіб задоволення потреб народного господарства в трудових ресурсах. Передбачалося, що протягом однієї-двох п'ятирічок загальна середня освіта молоді буде доповнена її загальною професійною освітою; частина випускників середньої школи піде працювати в народне господарство відповідно до трудової підготовки, отриманої в одинадцятирічній середній школі. Спрямовуючи увагу на докорінне поліпшення трудового виховання, навчання і професійну орієнтацію в загальноосвітній школі, реформа передбачає в цих цілях значне збільшення часу на суспільно корисну, продуктивну працю учнів.

В “Основних напрямках реформи загальноосвітньої та професійної школи” в ухвалі “Про поліпшення трудового виховання, навчання, професійної орієнтації школярів і організації їх суспільно корисної, продуктивної праці” підкреслювалася необхідність подальшої плідної розробки радянською педагогічною наукою актуальних проблем загальноосвітньої і професійної школи. Серед них найважливіше місце мали питання трудового виховання учнів, які слід вирішити в самий найближчий час. Головне управління шкіл Міністерства освіти СРСР і НДІ трудового навчання і профорієнтації АПН СРСР зобов'язували розпочати системні дослідження щодо обґрунтування нових програм із трудового навчання, змісту форм і методів суспільно корисної продуктивної праці школярів різного віку. У центрі уваги науковців залишалися питання розробки раціональної організації трудового навчання та продуктивної праці учнів, педагогічного керівництва нею, оскільки їх вирішення є найважливішою умовою успішного здійснення зв'язку теоретичних знань із продуктивною працею.

На вирішення поставлених урядом завдань і були спрямовані зусилля науковців у галузі методики трудового навчання. Реформа відкрила перед радянською школою і педагогічною наукою широкі можливості успішного розв'язання поставлених завдань [2].

З часу виокремлення у вищій педагогічній освіті спеціальності “Загальнотехнічні дисципліни і праця” та створення самостійних загальнотехнічних факультетів у 1971 році вчений став все інтенсивніше поєднувати розробку теорії та методики трудового й політехнічного навчання у школі та профтехосвіті з розробкою змісту середньої спеціальної та вищої педагогічної освіти в галузі методики викладання загальнотехнічних дисциплін. У цьому напрямку досліджень академіком Д. О. Тхоржевським розроблено:

1) зміст, навчальні підручники та посібники з навчального предмету “Методика викладання загальнотехнічних дисциплін і трудового навчання” (1967–2001 р.р.);

2) всеукраїнська та всесоюзна програми з методики трудового навчання для педагогічних училищ (1971; 1973 р.р.);

3) методичні рекомендації щодо удосконалення навчально-виховної роботи на факультетах підготовки вчителів загальнотехнічних дисциплін (70-і р.р. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.);

4) всеукраїнську програму з основ виробництва для студентів спеціальності “Праця” (проф. Д. О. Тхоржевський керував колективом вчених у складі Р. О. Захарченка, О. Г. Мойсеєнко, І. Л. Петрової, В. К. Сидоренка та ін.) (1991 р.);

5) всесоюзну програму з методики викладання загальнотехнічних дисциплін та трудового навчання та програму державного екзамену з методики викладання загальнотехнічних дисциплін і трудового навчання (відповідальні редактори – проф. Д. О. Тхоржевський, доц. А. С. Линда) (1979 р.);

6) концептуальні основи підготовки вчителя трудового навчання в аспекті концепції педагогічної освіти (1999 р.);

7) концептуальні засади ступеневої підготовки вчителя трудового навчання (2000–2001 рр.).

Отже, вирішення завдань, поставлених перед науковцями урядом у “Основних напрямках реформи загальноосвітньої та професійної школи” (1984 р.) та спрямування внутрішньої політики держави у галузі освіти у напрямку розвитку педагогічної ініціативи та творчості широких кіл науковців та педагогів-практиків спричинило великий підйом у розвитку методики трудового навчання у період другої половини 80-х років – початку 90-х рр. ХХ століття. У цей період загальноновизнаним та авторитетним лідером серед методистів трудового навчання в Україні та СРСР став професор, а згодом академік, Д. О. Тхоржевський, який здійснював багатогранну наукову, педагогічну, методичну, управлінську та громадську діяльність на різних рівнях, керував численними авторськими колективами вчених та учителів з написання навчальних програм, підручників та навчальних посібників, методичних рекомендацій з широкого кола проблем трудової підготовки та виховання учнівської молоді.

Таким чином, формування науково-педагогічного світогляду Д. О. Тхоржевського як методиста трудового навчання відбувалося в руслі загальних тенденцій розвитку держави, освіти та виробництва у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Дитинство, юність та зрілі роки вченого припали на період інтенсивного технічного розвитку, епохи відкриттів, великих досягнень вітчизняної науки і техніки, інтенсивного промислового виробництва.

Науково-педагогічний світогляд академіка Д. О. Тхоржевського формувався під впливом цілого комплексу чинників, серед яких на нашу думку слід виділити: освітньо-виховні, світоглядно-ідеологічні, соціально-економічні, суспільно-політичні, історико-педагогічні, концептуально-методичні та реальні потреби школи і виробництва.

Використана література:

1. *Артемюва Л. В.* Історія педагогіки України / Л. В. Артемюва. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. *Гаргін В. В., О. М. Коберник.* Історія розвитку методики трудового навчання в Україні : монографія / В. В. Гаргін, О. М. Коберник. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – 166 с.
3. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Освітня галузь “Технології”. Проект / [розробники Д. О. Тхоржевський, О. В. Дідух, Г. Є. Левченко, В. К. Сидоренко, Б. М. Терещук]. – К. : Генеза, 1997. – 29 с.
4. *Курило В. М.* Освіта України і науково-технічний та соціальний прогрес : історія, досвід, уроки / В. М. Курило, В. П. Шепотько. – К. : Деміур, 2006. – 432 с.
5. *Тхоржевський Д.* Концепція “Трудового навчання” у 12-ти річній загальноосвітній школі (проект). / Д. О. Тхоржевський // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2001. – № 2. – С. 3.
6. *Тхоржевський Д. О.* Про розробку державного стандарту освіти / Д. О. Тхоржевський // Трудова підготовка в закладах освіти. – 1998. – № 3. – С. 2-3.
7. *Тхоржевський Д. О.* Яким має бути зміст освітньої галузі “Технології” / Д. О. Тхоржевський // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2000. – № 3. – С. 7-10.

References:

1. *Artemova L. V.* Istoriiia pedahohiky Ukrainy / L. V. Artemova. – K. : Lybid, 2006. – 424 s.
2. *Harhin V. V., Kobernyk O. M.* Istoriiia rozvytku metodyky trudovoho navchannia v Ukraini : [monohrafiia] / V. V. Harhin, O. M. Kobernyk. – Uman : PP Zhovtyi O. O., 2012. – 166 s.
3. Derzhavnyi standart zahalnoi serednoi osvity v Ukraini. Osvitnia haluz “Tekhnolohii”. Proekt / [rozrobnyky D. O. Tkhorzhevskiy, O. V. Didukh, H. Ye. Levchenko, V. K. Sydorenko, B. M. Tereshchuk]. – K. : Heneza,

1997. – 29 с.
4. *Kurylo V. M. Osvita Ukrainy i naukovo-tekhnichnyi ta sotsialnyi prohres : istoriia, dosvid, uroky / V. M. Kurylo, V. P. Shepotko. – K. : Demiur, 2006. – 432 s.*
 5. *Tkhorzhevskiy D. Kontseptsiiia “Trudovoho navchannia” u 12-ty richnii zahalnoosvitnii shkoli (proekt). / D. O. Tkhorzhevskiy // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2001. – № 2. – S. 3.*
 6. *Tkhorzhevskiy D. O. Pro rozrobku derzhavnogo standartu osvity. / D. O. Tkhorzhevskiy // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 1998. – № 3. – S. 2-3.*
 7. *Tkhorzhevskiy D. O. Yakym maie buty zmist osvitnoi haluzi “Tekhnolohii” / D. O. Tkhorzhevskiy // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2000. – № 3. – S. 7-10.*

Скутин А. Факторы формирования научно педагогического мировоззрения академика Д. О. Тхоржевского.

В статье проанализировано комплексное влияние социально-экономических, общественно-политических и образовательно-педагогических факторов на формирование научно-педагогического мировоззрения академика Д. О. Тхоржевского – одного из ведущих методистов трудового обучения в период второй половины XX начала XXI века. Под его научным руководством было разработано дидактические основы образовательной сферы “Технология” в Государственном стандарте общего среднего образования в Украине.

Во второй половине 90-х годов XX ст. начала XXI ст. Дмитрий Александрович Тхоржевский был общепринятым авторитетным лидером среди методистов трудового обучения на территории Украины. Он возглавлял научные коллективы, которыми было разработано подпрограмму “Трудовая подготовка” к Государственной национальной программе “Образование (Украина XXI век)” (1994), проект государственного стандарта общего среднего образования в Украине в образовательной сферы “Технология” (1997), проект концепции “Трудовое обучение в 12-летней общеобразовательной школе” (2001). Ученый разработал дидактические основы структуры, цели и содержания образовательной сферы “Технология”.

Ключевые слова: методика трудового обучения, академик Д. О. Тхоржевский, фактор, научно-педагогическое мировоззрение.

Skutin A. The causes of the formation of the academician D. O. Tkhorshevskiy's scientific and pedagogical outlook.

In the article the complex influence of social and economic, social and political, educational and pedagogical causes of forming of academician D. O. Tkhorzhevsky scientific and pedagogical outlook, who is one of the leading methodologists in labour training of the second half of the XX century. The pedagogical basis of the educational branch “Technology” was elaborated under his scientific guidance according to the state standard of secondary education of Ukraine.

Between the second half of the 90s and the beginning of the XXI century Dmitry Alexandrovich Tkhorzhevsky was a universally recognized authoritative leader among the labour training methodologists in Ukraine. He was at the head of scientific collectives, which developed the subprogram “Labour Preparation” of the State national program “Education (Ukraine XXI century)”, (1994), that is a project of the State standard of secondary education of Ukraine, in the educational branch “Technology” (1997), which is the project of the labour training concept in 12 -year secondary school (2001). The scientist elaborated the pedagogical bases of the structure of the aim and the content of the educational branch.

Keywords: labour training methodology, academician D. O. Tkhorzhevsky, causes, scientific and pedagogical outlook.